

СТАНОВИЩЕ

**от проф.дн Мария Кирилова Баева,
СУ ”СВ. КЛ. ОХРИДСКИ”, ФНОИ**

**на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“**

**в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално
направление 1.2 Педагогика,
докторска програма Теория на възпитанието и дидактика**

Автор: Теодора Живкова Бахчеванова

**Тема: Развитие на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност при
5-7 годишните деца**

**Научен ръководител: доц. д-р Галена Стоянова Иванова, ПЕДАГОГИ-
ЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ, ПУ "ПАИСИЙ ХИЛЕНДАРСКИ"**

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № Р33-1395 от 23.04.2021 г. на Ректора на ПУ „П.Хилендарски“ (ПУ) съм определена за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема „Развитие на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност при 5-7 годишните деца“ за придобиване на образователната и научна степен ‘доктор’ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика, докторска програма Теория на възпитанието и дидактика. Автор на дисертационния труд е Теодора Живкова Бахчеванова – докторант(ка) в задочна форма на обучение към катедра „Предучилищна педагогика“ с научен ръководител доц. д-р Галена Стоянова Иванова от ПФ, ПУ "П. Хилендарски".

Представеният от Теодора Живкова Бахчеванова комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ, включва следните документи:

- автобиография в европейски формат;
- дисертационен труд;
- автореферат;
- списък на научните публикации по темата на дисертацията;
- копия на научните публикации;
- списък на забелязани цитирания;
- декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи;
- други.

Докторантката е приложила 7 броя публикации в пълен текст, публикувани в сборници от научни и практически конференции, които отразяват научните ѝ интереси и отговарят на изискванията за представяне.

2. Кратки биографични данни за докторанта

От 2015 до 2020 г. Теодора Бахчеванова е докторант(ка) в задочна форма на обучение към катедра „Предучилищна педагогика“ и отчислена с право на защита. Паралелно изпълнява асистентски функции в същата катедра, както и работа, свързана с чуждоезиково обучение.

3 . Актуалност на тематиката

Дисертационният труд на Теодора Бахчеванова съответства на изискванията от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности при ПУ „П.Хилендарски“. Дисертацията е посветена на психолого-педагогически проблем, който се конкретизира в целта: „настоящата разработка е насочена към развитие на уменията за взаимодействие в хода на разгръщане на сюжетите на игрите, в които участват децата. В сюжетните игри се създават възможности за общуване и участие в съвместна дейност. Това е и пространство, което предполага преминаване от индивидуално мислене до развитие на личностни качества и социално развитие на децата като част от взаимодействаща група с общи културни ценности и цели.“ (вж. „Увод“, с.5). Актуалността кристализира и в усъвършенстване процеса на формиране на комуникативни компетенции, чрез който се усвояват ключови компетентности, на базата на които се създават условия за пълноценно развитие на детската личност във възрастта от 5 – 7 години.

4. Познаване на проблема

Трудът е с подчертано теоретико-аналитичен и практико-приложен характер. Докторантката компетентно съчетава теоретичния анализ с експерименталното изследване. Организацията и етапите на научно-изследователската работа отговарят на изискванията за такъв вид изследване. Езикът и стилът при интерпретиране на научните източници и на представяне на тезите и понятията е ясен и точен. Подготовката на докторантката и опитът ѝ в системата на образователната и възпитателната работа се е отразил положително в адекватното разработване на научно-изследователска концепция и постановка на изследвания проблем.

Авторефератът обективно отразява съдържанието на дисертационния труд и е изготвен структурно в съответствие с изискванията.

Формални и съдържателни параметри на дисертационния труд: Дисертационният труд е обсъден и насочен за публична защита от катедра „Предучилищна педагогика“ при Педагогическия факултет на ПУ „П.Хилендарски“. Дисертационният труд е с обем 248 страници и се състои от увод, три глави, заключение, справка за приносните моменти на дисертационния труд, използвана литература, приложения. Използваната литература съдържа 110 източника, от които 58 заглавия са на кирилица и 52 – на латиница.

Постановката на дисертационното изследване удовлетворява изискванията за защитата на дисертационен труд в професионално направление 1.2. Педагогика.

4. Методика на изследването

Целта на изследването в дисертационния труд е да се разработи и апробира технологичен модел за развитие на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност при 5–7-годишните деца и установяване на неговата ефективност. Изследването е насочено към разработване на технологичен модел за стимулиране обособяването и развитието на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност. В него докторантката се фокусира върху съществената нужда от теоретично и практическо интерпретиране на компетентностния подход и неговото значение за цялостното развитие на детската личност в периода преди училищна възраст.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

В предлагания от докторантката модел се поставя на сериозно обсъждане проблема за изследване ефективността на разработения технологичен модел по отношение на обособяването и развитието на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност на етапа на съвместното сюжетостроене. Задачите са свързани с анализиране и обобщаване на резултатите от приложението на технологичния модел и формулиране на препоръки за практиката. Допускането е, че ако се приложи модел за развитие на сюжетно-ролевата

игра като съвместна дейност, то това ще доведе до нейното разгръщане като самостоятелна практика на децата.

Първа глава е посветена на теоретичните основи на изследването. Акцентираща се върху ролята, влиянието и значението на сюжетно-ролевата игра в детството за развитие на личностните качества, тълкува се значението на понятия, свързани с ефективността на технологичен модел за игрово взаимодействие по посока обособяването и развитието на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност на децата във възрастта от 5–7 години. Анализират се факторите, които обуславят сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност, особено във възрастта за задължителна предучилищна подготовка.

Относно втора глава – *параметрите на изследването*, оценката ми е положителна във връзка с постижението на Теодора Бахчеванова да систематизира изследователските си приоритети и да ги обвърже с адекватни методи за доказването на тяхната значимост в резултат от емпиричните анализи в практико-приложен план. Апробиращият технологичен модел е подчинен на сюжетно-ролевата игра, интерпретирана като съвместна дейност при 5-7-годишните деца. Експерименталното изследване обхваща три основни етапа, които са коректно описани и е изяснена процедурата за прилагане на модел и споделени изследователските очаквания.

В трета глава Теодора Бахчеванова се фокусира върху получения емпиричен материал, който дава възможност да се анализира и интерпретира на основата на два подхода: анализ на данните по брой и процент, представени в таблици, качествен анализ и статистико-математически методи.

В заключение резултатите от качествения и количествения анализ, както и заключението от допълнителната статистическа процедура са основания за извода, че са налице достатъчно важни доказателства за отхвърляне на нулевата хипотеза и потвърждаване верността на алтернативната хипотеза. Т.е., че чрез създадения и апробиран социално-педагогически модел се внедрява ефективен педагогически модел за обособяването и развитието на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност на етапа на съвместното сюжетостроене.

Съгласна съм с изведените съждения.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Публикациите на Теодора Бахчеванова съответстват на количественото изискване по от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности във ПУ „П.Хилендарски“. Отразяват съществени страни от съдържанието на дисертацията и съдействат за популяризиране на резултатите от научното изследване.

Научната самооценка за приносите отразява адекватно постиженията на докторантката и съм съгласна с изведените от авторката научни приноси.

7. Автореферат

Авторефератът обективно отразява съдържанието на дисертационния труд и е изготвен структурно в съответствие с изискванията.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Разработен е успешно модел за обособяването и развитието на сюжетно-ролевата игра като съвместна дейност на етапа на съвместното сюжетостроене при 5 – 7-годишни деца. Този модел може да се прилага в масовата практика. Приложеният модел на игрово взаимодействие повишава готовността за децата от предучилищна възраст за училище и е занимателен, но и образователен способ за развитие на техните комуникативни компетенции.

Желателно е постиженията на Теодора Бахчеванова да бъдат споделени с по-широка аудитория, тъй като авторката е успяла да изведе конкретна визия за сюжетно-ролевата игра, пречупена през призмата на практиката за творчески, субектно-ориентирани решения, свързани с комуникативната компетентност.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд *съдържа научни, научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката* и отговарят на всички на изисквания(та) на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания на Факултета по педагогика, приети във връзка с Правилника на ПУ за приложение на ЗРАСРБ.

Дисертационният труд показва, че докторантката Теодора Живкова Бахчеванова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Теория на възпитанието и дидактика (Предучилищна педагогика) като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено от рецензираните по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и *предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“* на Теодора Живкова Бахчеванова в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика и научна специалност: Теория на възпитанието и дидактика, докторска програма Предучилищна педагогика

24.05.2021 г.

Изготвил становището:

Проф.д.н.Мария Баева